

Η ΕΝ ΙΑΥΑ ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΟΣ ΚΟΙΛΑΣ.

ΕΙΣ τὴν νῆσον Ἰαύαν ὑπάρχει κοιλάς τις, ὁρθῶς ὀνομαζομένη φαρμακερὰ ἢ θανατηφόρος· διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ εἰσέλθῃ αὐτοῦ ὄρνειον, κτῆνος, ἢ ἄνθρωπος, καὶ νὰ ζήσῃ. Πρώτην σημειώσιν περὶ τοῦ φοβεροῦ τούτου Γολγοθᾶ εὐρίσκουμεν τὴν ἐπομένην εἰς τὸ ἡμερολόγιον Ἀγγλίου τινὸς περιηγητοῦ. — «Οἱ ἐντόπιοι φοβοῦνται τὴν λεγομένην θανατηφόρον κοιλάδα, ἥτις, κατὰ τὴν περιγραφὴν αὐτῶν, ὁμοιάζει τὸ πλῆσιον τῆς Νεαπόλεως Ἄντρον τοῦ Κυνός, (Grotta del Cane)· ἀλλὰ, μολονότι πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὴν, οὐδεὶς ἔστερξε νὰ μὲ ὁδηγήσῃ.» Ἐν ἔτει ὅμως 1830, ἄλλος περιηγητής, ὁ κύριος Ἀλέξανδρος Λούδων, κατέπεισέ τινας τῶν ἐντοπίων νὰ συνοδεύσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος κοιλάδα· περιγραφὴ δὲ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἐφάνη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Βασιλικῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρείας. Εἰς Βατούρ εὐρισκόμενος τὴν 3ην Ἰουλίου κατὰ τὸ προειρημένον ἔτος, ἔμαθε παρὰ τινος ἐντοπίου ἀρχόντος, ὅτι ὑπῆρχε κοιλάς τρεῖς μιλία ἐκ τῆς Βατούρ, εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἡμπόρει νὰ πλησιάσῃ χωρὶς ν' ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν, καὶ ὅτι ἀνθρώπων σκελετὰ καὶ παντὸς εἶδους ὀρνέων καὶ κτηνῶν ἐκάλυπτον τὸ βάθος τῆς κοιλάδος. «Τότε,» λέγει, «δὲν ἐπίστευσα ὅλα, ὅσα μὲ εἶπεν ὁ Ἰαυναῖος ἀρχων· ἐγνώριζον μὲν ὅτι εὐρίσκετο λίμνη ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς τῶν λόφων, ὅπου ἦτο κινδυνῶδες νὰ πλησιάσῃ τις παραπολὺ, ἀλλ' οὐδέποτε εἶχον ἀκούσει περὶ τῆς κοιλάδος ταύτης τοῦ θανάτου.»

Τὴν ἐπαύριον ἐξεκίνησεν ὁ κύριος Λούδων μετὰ Εὐρωπαίου φίλου καὶ τινων ἐντοπίων, συμπαραλαβὼν δύο κύνας καὶ τινας ὀρνίθας, διὰ νὰ κάμῃ πειράματα. «Φθάσατε εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ, ἀρήκαμεν τοὺς ἵππους, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀνέβημεν, ὡς ἐν τεταρτημόριον τοῦ μιλίου, λόφον ἀπότομον καὶ ὀλισθηρόν. Ἐντὸς ὀλίγων πῆχεων ἐκ τῆς κορυφῆς ἡσθάνθημεν ἰσχυράν, ναυτιώδη, νοσεράν, καὶ πνιγερὰν ὁσμὴν, ἥτις ὅμως ἔπαυσεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀναβάσεως. Ἰποκάτω δ' ἡμῶν ἐφάνη τῶρα θέαμα ἐκπληκτικώτατον· ἡ κοιλάς ἦτον ἡμισυ μίλιον τὴν περιφέρειαν, ὡσεὶ δὲς, τριάκοντα ἕως τριάκοντα πέντε πόδας βαθεῖα, παντάπασιν ὁμαλὴ, ἀνευ χόρτων, μὲ ὀλίγας τινὰς πέτρας, καὶ ὀλόκληρος ἐσκεπασμένη μὲ τὰ σκελετὰ ἀνθρώπων, τίγρεων, χιόρων, δορκάδων, ταῶνων, καὶ πολυειδῶν ὀρνέων καὶ κτηνῶν. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον συνίστατο ἀπὸ σκληρὰν ἀμμόδη γῆν, δὲν παρετηρήσαμεν ἀτμὸν τινα ἢ ἀνοιγμα. Τὰς πλευράς τῆς κοιλάδος, ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τοῦ βάθους, ἐκάλυπτον χόρτα, δένδρα, θάμνοι, κλπ. Κατέβημεν δὲ περὶ τὸ ἡμισυ

2* ε'.

τῆς κατωφερείας, ὥστε ἀπείχομεν τοῦ βάθους δεκαοκτὼ πόδας· ἐνταῦθα δὲν ἐδοκιμάσαμεν δύσπνοιάν τινα, ἀλλ' ἡσθάνθημεν νοσεράν ναυτιώδη ὁσμὴν. Ἐδέσαμεν σκύλον εἰς τὸ ἄκρον βαμβοκαλάμου, δεκαοκτὼ πόδας μακροῦ, καὶ κατεβιδάσαμεν αὐτὸν εἰς τὴν κοιλάδα· ἐκρατούσαμεν τὰ ὠρολόγια ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰς δεκατέσσαρα δεύτερα λεπτὰ ἔπεσεν ὑπτίος· δὲν ἐσάλευσεν δὲ, οὔτε περιέβλεψεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἀναπνέων δεκαοκτὼ λεπτὰ. Ἐστειλάμεν ἔπειτα τὸν ἄλλον σκύλον, ἢ μᾶλλον αὐτὸς ἔλυσεν ἀπὸ τὸν κάλαμον, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ σύντροφος αὐτοῦ ἔκειτο· ἐστάθη δὲ ὅλως διόλου ἀκίνητος, καὶ εἰς δέκα δεύτερα ἔπεσε πρηνῆς, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐσάλευσεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἀναπνέων ὀκτὼ λεπτὰ. Ἐδοκιμάσαμεν ἐπομένως ὀρνίθα, ἥτις ἐφόρησεν εἰς ἓν ἡμισυ λεπτόν· ἐρρίψαμεν δὲ καὶ ἄλλην, ἥτις ἐξέπνευσεν πρὶν ἐγγίσει τὴν γῆν. Εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς κοιλάδος πλῆσιον μεγάλῃς τινὸς πέτρας κεῖται τὸ σκελετὸν ἀνθρώπου, ὅστις φαίνεται ὅτι ἀπέθανεν ὑπτίος, τὴν δεξιὰν ἔχων ὑπὸ τὴν κεφαλὴν· τὰ ὀστέα του, εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν πρὸ πολλοῦ ἐκτεθειμένα, εἶχον γένει λευκά ὡς ὁ ἐλεφαντόδους. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ ἐπάρω τὸ σκελετὸν τοῦτο, ἀλλ' οἰαδῆποτε ἀπόπειρα ἤθελεν εἶσθαι μανιώδης. Ἀφοῦ ὁ κύριος Λούδων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἔμειναν δύο ὥρας εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ θανάτου, ἐστράφησαν εἰς Βατούρ. «Τὰ ἀνθρώπινα σκελετὰ,» παρατηρεῖ, «νομίζεται ὅτι ἦσαν ἀντάρται, οἵτινες, διωκόμενοι, κατέφυγον ἀπὸ τὴν βασιλικὴν λεωφόρον εἰς παραμέρους καὶ δυσβάτους τόπους. Εἶναι δὲ τῶν ἀδυνάτων νὰ γνωρίσῃ τὸν κίνδυνον αὐτοῦ ὁ περιπλανώμενος, ἐκτὸς ἀφοῦ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κοιλάδα· καὶ τότε πλέον δὲν ἔχει δύναμιν, οὔτε πνεύματος ἐτοιμότητα, ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ.»

Λέγεται ἀκόμη ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη θειώδης ὁσμὴ, καὶ οὐδὲν σημεῖον ὅτι συνέβη ποτὲ πλῆσιον αὐτῆς ἐκρηγῆς, μολονότι ὀλόκληρος ἡ σειρὰ εἶναι ἡφαιστίος, καὶ ὅχι πολὺ μακρὰν ὑπάρχουσι δύο κρατῆρες, ἀδιαλείπτως καπνὸν ἐκπέμποντες. Τῶντι, ἅπανα ἡ νῆσος εἶναι ἡφαιστίος, καὶ πολυάριθμοι ἐκρηγῆς συνέβησαν ἐν αὐτῇ. Κατὰ τὴν γνώμην σοφοῦ τινὸς Ἀγγλίου, πολὺν χρόνον εἰς τὰ μέρη ταῦτα διατρίψαντος, τὸ πρόσωπον τῆς χώρας ἡλλοιώθη πολλάκις ὑπὸ τῶν σπαραγμῶν τούτων τῆς φύσεως· ὑποστηρίζεται δὲ ἡ γνώμη αὕτη καὶ ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ ὑπὸ τῶν παραδόσεων. Ὅθεν καὶ τὸ αἷτιον τοῦ ἐκπληκτικοῦ φαινομένου πρέπει ν' ἀποδώσωμεν εἰς ἡφαιστίον ἐνέργειαν.

Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ τὴν Φαρμακερὰν Κοιλάδα περιγράφας κύριος Λούδων δὲν ἐκθέτει γνώμην τινὰ

περί τοῦ πόθεν προέρχεται ὁ ἐν αὐτῇ ἀναπόφευκτος θάνατος. Ἀλλ' ἡμεῖς σχεδὸν εἰμεθα βέβαιοι ὅτι προξενεῖ αὐτὸν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀέριον, τὸ ὁποῖον, ἐκφεύγον διὰ τινων σχισμῶν τῆς γῆς, συναθροίζεται πάμπλου εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος· διότι, ὡς βαρύτερον τοῦ κοινοῦ ἀέρος, κατακαθίζει πλησίον τῆς ἐπιφανείας. Τὸ ἀνθρακικὸν τοῦτο ἀέριον, συμμιγμένον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετ' ἄλλων αερίων, ἀπολύεται δι' ἡφαιστίου ἐνεργείας, ἥτις ἐξακολουθεῖ πάντοτε ὑπὸ τὴν γῆν, μολονότι μὲ σφοδρότητα μικροτέραν τῆς παραγούσης ἐκρηξίν. Παρόμοια φαινόμενα εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας προέρχονται ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἶναι τὸ ἀέριον τὸ γεννώμενον ἀπὸ καιομένων ἀνθρακας, καὶ τὸ ὁποῖον προσέτι, εὐρίσκεται εἰς φρέατα, εἰς τάφους, καὶ εἰς ἄλλα μέρη πρὸ πολλοῦ κεκλεισμένα. Ὅτι δὲ κατὰ συνέπειαν βλάπτεται ἡ υγεία, καὶ ποτε ἡ ζωὴ, τῶν κλειομένων εἰς στενὰ δωμάτια μετὰ καιομένων ἀνθράκων, καὶ ὅτι πολλοὶ, ἀπροσέκτως καταβάντες εἰς φρέατα ἢ εἰς τάφους, ἀπέθανον ἐκεῖ τὸν αὐτὸν θάνατον ὡς οἱ ὀρμῶντες εἰς τὴν Φαρμακερὰν Κοιλιάδα τῆς Ἰαύας, εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους τῶν ἀναγνωστῶν μας.

ΠΡΟΣ ΤΟΙΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝΤΑΣ ΣΥΝ-ΔΡΟΜΗΤΑΣ.

ΙΔΕΑ τις ἀλλόκοτος ἐμφωλεῖ εἰς τὰς κεφαλὰς τινῶν, ὅτι δηλαδὴ οἱ τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων ιδιοκτῆται, οἱ χαρτοποιοὶ, οἱ τυποθέται, οἱ πιεσταί, καὶ ὅλα τὰ συνεργούντα εἰς ἐκδοσὶν βιβλίων θερμαινόμενα ζῶα, ἔχουσι τὰς ιδιότητας τοῦ χαμαιλέοντος, καὶ κατὰ συνέπειαν ζῶσι μὲ τὸν ἀέρα! Σφάλμα μεγαλύτερον τούτου δὲν ἐμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ. Ὅποιαιδέποτε θεωρεῖται καὶ ἂν ἐπικρατῶσι περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἅπαντες οἱ προειρημένοι ὑπόκεινται εἰς τοὺς κοινούς νόμους τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς ζωτικότητος αὐτῶν ἀπαιτοῦν οὐσιώδη τροφήν. Ἀλλ' ἡ ζωολογικὴ αὕτη ἀτοπία δὲν εἶναι μᾶλλον γελοιώδης παρ' ἄλλο τι δόγμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἀσμένως ἡσπάσθησαν τινὲς τῶν καθυστερούντων ἐπιτροπῶν καὶ συνδρομητῶν. Νομίζουν ὅτι τὸ περιοδικὸν εἶναι ὡς φυτὸν τοῦ κατωτέρου εἶδους, τὸ ὁποῖον, ἀπαξ φυτευθὲν, βλαστάνει καὶ θάλλει ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ρίπτει τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρποὺς εἰς τὴν θύραν των χωρὶς φροντίδος καὶ καλλιέργειας! Πῶς ὅμως ἄνδρες τόσον πεφωτισμένοι, ὅσον οἱ ἀναγνώσται περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων, ὑπέπεσον εἰς τοιαύτην ἡλίθιον πίστιν, δυσκολευόμεθα πολὺ νὰ ἐννοήσωμεν· ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅτι πᾶς συνδρομητὴς εἴτε περιοδικοῦ εἴτε ἐφημερίδος, εἰς τὸν ὁποῖον δύναται νὰ προσαφθῇ τόσον ἀξιογέλαστος ἄγνοια,

θελεῖ διαμιάς ἀπαλλάξῃν ἑαυτὸν τοιαύτης ἀτίμου ὑποφίας, καὶ ἀποδείξῃν ἀναντιρρήτως τὴν γνῶσιν αὐτοῦ, πέμπων τὰ χρήματα εἰς οὓς ἀνήκει, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἱλαρῶς νὰ ἐξακολουθῶσι τοὺς πρὸς ὠφέλειαν καὶ τέρψιν αὐτοῦ ἀγῶνας των.

ΧΩΡΙΚΟΙ ΤΙΝΟΣ ΗΡΩΙΣΜΟΣ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ γενναία πράξις πάντοτε μ' ἐφάνη ἀξία μεγίστου θαυμασμοῦ. -- Κατὰ τὸ βόρειον τῆς Ἰταλίας συνέβη ποτὲ δυνατὴ πλημμύρα, προελθοῦσα ἐκ τῆς ταχείας διαλύσεως υπερβολικῆς ποσότητος χιόνος, ἥτις εἶχε πέσει ἐπὶ τῶν Ἀλπεων· ὁ ποταμὸς Ἀθεσις*, ἐξογκωθείς, ἀφῆρπασε γέφυραν πλησίον τῆς Βερώνης, ἐκτὸς τοῦ μέσου μέρους, ἐφ' οὗ ἴστατο ἡ κατοικία τοῦ φορολόγου, ἡ τοῦ θυρωροῦ, (λησμονῶ ποίου)· ὁ δυστυχὴς οὗτος ἔμεινε, μετ' ὅλης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, πεφυλακισμένος ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ κατὰ στιγμὴν εἰς κίνδυνον ὀλέθρου. Οἱ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν ἐβλεπον αὐτὸν, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα του, μετὰ χειρῶν ἐκτεταμένων καὶ μετὰ ἐλπεινῶν κραυγῶν, ἐπικαλουμένους βοήθειαν, ἐνῶ κλάσματα τῆς μενούσης ταύτης καμάρας ἐπιπτον ἀδιακόπως εἰς τὰ ὕδατα. Εἰς τὸν ἔσχατον τοῦτον κίνδυνον, εὐγενὴς τις, παρειακόχμενος, ὁ Κόμης Πουλβερίνιο, προσέφερεν ἑκατὸν φλωρία Βενετικά εἰς τὸν ὅστις ἤθελεν ὑπάγει μὲ ἀκάτιον, καὶ ἀπαλλάξει τὴν ἀθλίαν οἰκογένειαν. Ἀλλὰ τόσον μέγας ἦτον ὁ κίνδυνος τοῦ ν' ἀφαρπαγῇ τις ἀπὸ τὴν ταχύτητα τοῦ ρεύματος, τοῦ νὰ σπρωχθῇ κατεπάνω εἰς τὸ κλάσμα τῆς γεφύρας, ἢ νὰ καταπλακωθῇ ἀπὸ τὰς πιπτούσας πέτρας, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν πολυαριθμῶν θεατῶν εἶχεν ἀρκετὴν τόλμην εἰς ἀπόπειραν τοιοῦτου ἀνδραγαθήματος. Χωρικός τις, παρερχόμενος, ἔμαθε τὴν προταθεῖσαν ἀμοιβήν. Ἀμέσως πηδῆσας εἰς τὸ ἀκάτιον, καὶ συντόνως κωπηλατῶν, ἐφθάσεν εἰς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ, ἔφερε τὸ ἀκάτιον ὑπὸ τὴν πίπτουσαν γέφυραν, καὶ δολόκληρος ἡ οἰκογένεια κατέβη ἀσφαλῶς διὰ μέσου σχοινίου. «Θαρσεῖτε!» ἐφώνησε, «τώρα εἰσθε ἀσφαλεῖς.» Δι' ἀγῶνος ἔτι συντονωτέρου, καὶ διὰ μεγάλης δυνάμεως βραχιόνων, ἔφερε τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸ ἀκάτιον εἰς τὴν ξηράν. «Εὖγε παλληκαρίον μου!» ἐξεφώνησεν ὁ κόμης, ἔγχερίζων εἰς αὐτὸν τὸ πουγγίον τὰ φλωρία, «ἰδοὺ ἡ ὑποσχέσις ἀνταμοιβῇ.» Ἀδὲν ἐκινδύνευσα τὴν ζωὴν μου διὰ χρήματα,» ἀπεκρίθη ὁ χωρικός. «Ἡ δούλεισίς μου ἀρκεῖ πρὸς ζωτροφίαν ἐμοῦ, τῆς γυναίκος καὶ τῶν τέκνων μου. Δὸς τὸ πουγγίον εἰς τὴν πτωχὴν οἰκογένειαν, ἥτις ἔχασε πᾶν ὅ,τι εἶχε.»

ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΣΚΟΤ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ.

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀγγλος μυθιστοριογράφος τοῦ αἰωνός μας, ὁ Σκὸτ, δίδει τὴν ἐπομένῃ συμβουλὴν εἰς τὸν υἱὸν του. -- «Ἀναγίνωσκε, ἀγαπητέ μου Κάρολε, τὰ ὠφελιμώτερα. Ὁ ἄνθρωπος διαφέρει ἀπὸ κτῆνι καὶ πτηνᾷ μόνον ἐπειδὴ ἔχει τὰ μέσα τοῦ ὠφελείσθαι ἀπὸ τὰς τῶν προγόνων αὐτοῦ γνώσεις. Ἡ χελιδὼν κτίζει τὴν αὐτὴν φωλεάν, τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἔκτισαν, καὶ τὸ στρουθίον δὲν κερδαίνει τίποτε ἀπὸ τὴν πείραν τῶν γεννητόρων του. Ὁ υἱὸς τοῦ σοφοῦ χοίρου, ἂν εἶχεν υἱόν, ἤθελεν εἶσθαι ἀπλοῦν κτῆνος, καλὸν μόνον διὰ τὰ χοιρομήριά του. Ἀλλῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν

* Ἦδε Ἀποθ. Τόμ. Α'. Σελ. 161.